

ZVYKY A TRADICE NA VSI II.

Dožínky

Dožínky se slavily ve všech zemědělských obcích, všude kde se pěstovalo obilí. Z pole se na ozdobeném voze vezl poslední snop (svazek obilí) ozdobený květinami a pentlemi. Lidé se z části vezli, zčásti šli pěšky vedle vozu, doprovázela je muzika a vždycky si k tomu zpívali. Ze všech druhů obilí užitý věnec pak předali hospodáři, popřáli mu štěstí, zdraví a dobrou úrodu v příštím roce. Následovalo pohoštění a taneční zábava.

Dnes se ukončení sklizně zpravidla slaví ve městech výstavou a prodejními trhy.

ÚVODNÍ SLOVO

Milé čtenářky, milí čtenáři,

připravili jsme pro Vás páté vydání Informačního zpravodaje Centra společných služeb Mikroregionu urbanická brázda. Spolu s tímto zpravodajem připojujeme část, věnovanou Zvykům a tradicím na vsi. Tato část je věnovaná druhé polovině kalendářního roku.

Některé historické zvyky a tradice si lidé stále připomínají a dodržují je i v současnosti. Jsou ale také takové tradice, které se od původního významu hodně odlišují, ale i přesto se v nějaké formě na obcích dodržují a jsou mezi občany oblíbené.

Představitelé obcí v Mikroregionu urbanická brázda se snaží spolu s občany, o udržení a další rozvoj společenského, kulturního a duchovního života v obci. Základem veškerého dění jsou především dobrovolníci a různé obecní spolky.

Lidé mají v našich menších obcích přeci jenom k sobě blíž a tak je krásné, když se na návsi setkají dospělí i děti a společně si užijí slavnostní odpoledne nebo podvečer spojený s tradicí např. posvícení nebo adventu.

Královéhradecké dožínky 2018

V Hradci Králové se každoročně v září koná akce Královéhradecké krajské dožínky. Jedná se o dvoudenní akci, která se koná v areálu před Koupalištěm Flošna a u malšovického fotbalového stadionu. Na programu je představení středních škol a učilišť, stánky s regionálními potravinami, ukázky zemědělské techniky a chovných zvířat.

Program letošního ročníku naleznete zde: <http://www.dozinky.cz/Program.html>.

Posvícení

Při slově „posvícení“ se nám často vybaví jen venkovská tradice spojená s přejídáním. Pro naše předky však mělo hluboký význam, obvykle spojený se svěcením kostela. Lidé věnovali místnímu kostelu mnoho peněz a dřiny, protože byl kulturním a společenským centrem obce a vyzvedal její význam. Slavilo se v každé farnosti v jinou dobu, lidé navštěvovali posvícení konaná v okolních obcích, aby navštívili přátele a příbuzné, dobře pojedli a odpočinuli si od práce. Lidé se bavili, pracovní morálka trpěla. A tak císař František Josef II. sjednotil oslavy v celé zemi tím, že nařídil slavit posvícení třetí neděli v říjnu, po svátku svatého Havla. Tentokrát se monarcha ovšem trochu přepočítal: poslušní poddaní sice přijali nařízení s nadšením a „císařské hody“ neboli havelkové posvícení“ důkladně oslavili, svá místní posvícení ovšem zachovali.

Posvícení totiž patřilo k nejoblíbenějším svátkům, jimiž venkované zároveň oslavovali ukončení polních prací. V tomto období už byl nový mák do buchet, zásoba čerstvé mouky a vajec, zralé švestky na povidla a vykrmené husy na pekáč, zkrátka ideální doba na pořádnou hostinu. Navíc se blížil advent a s ním dlouhý půst, takže si naši předkové pořádně užívali všeho, čeho měli málo po celý zbylý rok.

Hvozdnické posvícení | foto: Jana Štěpánková

- PŘÍLOHA

Hodování často trvalo i několik dní a bývala to pastva pro oči i pro mlsný jazyk. Vařilo se, peklo a smažilo ze všech sil. K hlavním chodům posvícenského stolu patřila husa krmená speciálními šiškami. Než se ale dostala na stůl, předcházela jí kaldoun, husí polévka s drůbky a malými knedlíčky. Neodmyslitelnou přílohou pak byly knedlíky, houskové nebo jakékoli jiné, typické pro region. A co by to bylo za pečínku – ať už vepřovou nebo husí - kdyby k ní nebylo zelí. Teprve nakonec přišly posvícenské koláče s tvarohem, povidly, ořechy, jablky, mákem. Obdarovávali se jimi přátelé i sousedé, kteří přišli na návštěvu. Kulinářské orgie pak doprovázely lidové veselice. A tak to zůstalo dodnes.

Posvícení v místních částech obce Praskačky

V Krásnici připadá posvícení na poslední neděli v srpnu, v Praskačce a Sedlici na první neděli v září a ve Vlčkovcích bylo posvícení drženo čtvrtou nedělí po svátku sv. Anny.

V současné době došlo k obnovení tohoto zvyku v Sedlici, kde se již třetím rokem koná Sedlické posvícení, spojené se soutěží o nejchutnější guláš. Posvícení je situováno na náves, která je k tomu účelu jako stvořená. Z praktických důvodů neděli vystřídala sobota a i termín posvícení ne vždy vychází na tradiční první víkend v září. Program začíná ochutnávkami gulášů, které postupně vyplňují různé soutěže pro děti i dospělé. K poslechu vyhrává dechovka nebo country a probíhá soutěž O nejchutnější guláš, o kterém hlasují návštěvníci. Následuje tombola z hlasovacích lístků a večerní vystoupení zábavové kapely, která hraje oblíbené české písně k tanci. Nechybí atrakce pro děti, jako je střelnice nebo kolotoč a bohaté občerstvení. Výborné posvícenské koláče každoročně připravuje Eliška Randová ze Sedlice. Letos se na Vás těšíme 15. září a všichni jste srdečně zváni.

V loňském roce pořádali posvícenské posezení i vlčkovičtí hasiči. Na tradičním místě vlčkovického dolíku se sešli sousedé u dobrého piva a grilovaného selete.

Ing. Pavel Capek

Posvícení ve Hvozdnicích

Ve Hvozdnicích jsme se k organizaci posvícení vrátili před několika lety. Bohatý program je po celý tento den a tak se baví jak dospělí, tak i ti nejmenší občanci. Probíhají soutěže pro dospělé, nohejbalový turnaj, hod sudem, turnaj v ruském kuželníku, ale také soubor kuchařů a kuchařek o nejchutnější výrobek. Kdo si chce poslechnout české písničky, může si posedět pod altánem a zanotovat si s harmonikou. Pro děti jsou vždy připraveny soutěže o ceny, střelnice a skákací hrad. Odpoledne je také velká dětská tombola, která je plná lákadel v podobě hraček. Každý rok upečeme posvícenské koláče, které je možné si koupit. Stánkový prodej ale nabízí i drobné dárky, oblečení pro děti, šperky a ozdoby do našich domovů. Každý rok místní svaz chovatelů připravuje výstavu drobného zvířectva. Večer je spojen s posezením s hudbou a grilováním.

Hvozdnické posvícení | foto: Petra Králová

Dušičky

Dušičky jsou svátky v prvních listopadových dnech, jejichž kořeny tkví v prastarých keltských rituálech. Lidé vždy věřili v nějakou formu posmrtného života a v to, že duše zemřelých se mohou v některé dny vracet na zem. Obřadní ohně ukazovaly cestu bloudícím duším, které mohly konat dobré skutky, anebo se také mohly mstít za minulá příkoří. Vzpomínalo se na mrtvé v kruhu rodinném, sloužily se mše za spásu duše zemřelého a jeho přijetí do ráje. Hlavně se však navštěvovali hřbitovy a hroby zemřelých se zdobily květinami, věnci a svíčkami. Zajít na hřbitov a zavzpomínat na zesnulé je běžné dodnes.

V poslední době se i u nás ujímá i americká podoba tohoto svátku – **halloween**. Děti vyrábějí svítící dýně a pořádají oslavy v maskách.

Advent

Advent zahrnuje období čtyř týdnů před Štědrým dnem, je to období krátkých dnů a tmavých večerů, sněhu a zimy, mystiky a tajemna. Každý adventní den se v kostele brzy ráno konala zvláštní mše, věnovaná Panně Marii, které se říkalo „roráty“. V tomto zimním období, kdy práce na polích a sklizně dávno skončily, se zpracovávala úroda, mlátilo se obilí, předl se len nebo dralo peří. Lidé se setkávali na „přástkách“ – společně předly len či konopí, tkali látky, vyprávěli a zpívali. V současné době je to období spíše zábavy a přípravy na vánoční svátky.

Ve většině obcí našeho mikroregionu se rozsvěcuje adventní strom, pořádají se adventní trhy a výstavy. V mateřských a základních školách se v tento čas konají vánoční besídky a různé oslavy.

Privítání adventu v Kratonohách

Roudnický betlém

Čert a Mikuláš

V předvečer svátku sv. Mikuláše podle tradice obchází Mikuláš ve společnosti anděla a čerta rodiny s dětmi. Děti jsou tázány, zda jsou hodné, mohou přednést básničku nebo zazpívat písničku. Hodné děti dostávají sladkosti, a v poslední době stále častěji i věcné dárky, zlobivé děti pouze uhlí, brambory a jiné produkty, které symbolizují původ dárku "od čerta". Kde se ale ten Mikuláš vzal? A proč s ním chodí i čert a anděl? A co strašení dětí?

Svatý Mikuláš je patronem námořníků a rybářů, ochráncem převozníků a hlavně dětí. Bývá oblečen v červeném plášti, na hlavě mívá biskupskou mitru a v ruce biskupskou berlu, celý kostým většinou doplňuje bílý plnovous. Mikuláše podle tradice doprovází éterický anděl, celý v bílém s bělostnými křídly, jako symbol dobra. Poslední postavou v trojici je čert, který děti straší svým hrozným vzhledem a je symbolem zla. Čert většinou nosí řetěz, kterým hrozně chrastí a pytel, aby si v něm mohl zlobivé děti odnést do pekla.

(Zdroj: <https://www.promaminky.cz>).

Mikuláš, anděl a čerti ve Hvozdnicích

Vánoce

V Česku je však za vrchol Vánoc považován Štědrý den. K Vánocům se pojí v našich domácnostech nejrůznější tradice, k nimž se řadí vánoční stromek, jesličky (betlém), vánoční dárky, které nosí Ježíšek, či vánoční cukroví. Vánoční cukroví a jeho pečení je jedna z obecně rozšířených vánočních tradic, která je ve velké části českých domácností dodržována. Večer se schází celá rodina na slavnostní večeři. Samotná večeře se zpravidla skládá z rybí polévky, bramborového salátu s kaprem a dříve se během její konzumace dodržovaly jisté zvyky. Prostřeno bylo o jeden talíř více pro nečekanou návštěvu, či se pod talíř ukryla mince. Kdo jí našel, toho se měly celý rok držet peníze. V některých rodinách se tradice dodržují dodnes, někde se pouští lodičky, rozkrajuje se jablíčko či se lije olovo. Přesto se ale v současné době původní, náboženský význam Vánoc vytrácí a Vánoce se považují za jeden z nejvýznamnějších občanských svátků.

Kratonohy - vánoční koncert v kostele

Syrovátka - park vánoční setkání

Silvestr

Silvestrovské oslavy se konají vždy poslední den v roce 31. prosince. Často představují velmi veselou až bujarou oslavu na podkladě místních zvyklostí a dlouhodobě zažitých tradic často velice neformálním způsobem. Jméno získaly podle sv. Silvestra I. jehož svátek slaví tento den katolická církev.

Velmi často se slaví ve společnosti dalších lidí na různých večírcích, v restauracích, klubech i na ulicích a náměstích, tyto oslavy mohou trvat někdy až do časných ranních hodin. Obvykle se zde ve zvýšené míře konzumuje alkohol a společně se odpočítávají poslední minuty starého roku. Nový rok se vítá přípitkem šampaňským vínem.

O půlnoci se odpalují ohňostroje a jiná zábavní pyrotechnika. Mnoho lidí však tyto oslavy stále prožívá i v soukromí buďto doma, nebo u příbuzných či přátel, část populace tyto oslavy prožívá během vícedenních rekreačních pobytů v zahraničí, na horách nebo v rekreačních chatách a chalupách.

V rozhlasu a v televizi obvykle vysílají komedie a různé speciální zábavné silvestrovské pořady víceméně estrádní povahy, často i staršího data. (Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Silvestrovsk%C3%A9_oslavy).

Silvestr v Roudnici

V Roudnici se na Silvestra scházíme na Starém hřišti. Od 14 hodin se sejdou sportovci k silvestrovskému fotbalu. Malí i velcí se pak zde sejdou v 17 hodin, společně si zasportujeme v různých silvestrovských disciplínách, zájmové spolky, mateřská škola, knihovna i obecní úřad prezentují svou činnost během uplynulého roku a poté po společném přípitku shlédneme ohňostroj. Poté se občané rozejdou na soukromé oslavy, někteří vydrží u stánku na hřišti až do půlnoci, kdy společně vítají nový rok.

Silvestrovský fotbal v Roudnici

Roudnický ohňostroj